

STAROVĚKÁ NÁBOŽENSTVÍ

- polyteistická náboženství

Starověký Egypt

- Mnozí bozi měli zvířecí podobu:

Bastet – kočka, bohyně lásky a mateřství;

Hathor – kráva, ochraňovala ženy při porodu;

Sobek – krokodýl, zdroj faraonovy moci;

Anup – bůh mrtvých, balzamovač;

Usir – vládce podsvětí;

Thovt – bůh moudrosti, písma, vědění.

- ***Smrt a posmrtný život:***

duše odchází do záhrobí – ***Abyd***;

před vstupem do záhrobí musí obstát ve zkoušce před řadou přísedících bohů v trůnní síni boha Usira a dokázat, že žili řádným životem.

Usir – vládce Abydu, žena **Eset**, syn **Hor** (bůh nebe) byl průvodcem duší na světě do záhrobí

smrt – tělo muselo projít mumifikací, do hrobu se ukládaly cenosti, které měly sloužit v Abydu

spasení – cesta do Abydu byla nebezpečná, na cestě je provázela ***Kniha mrtvých***, která je na cestě ochraňovala. Když došli do podsvětí, bylo jim zváženo srdce a svědomí, aby se zjistilo, zda vedli dobrý život.

- ***Stvoření***

stvořitel – **Amon-Re** (bůh slunce), kýchnutím stvořil další bohy

- ***Uctívání bohů:***

lidé stavěli pro své bohy chrámy a věřili, že bůh ve svém chrámu skutečně žije, kněží kladli jídlo na oltáře;

kněží – působili v chrámu jako zástupci faraona, nejstarší z nich vykonával oběti chrámovému bohu
obyčejní lidé uctívali domácí bůžky, nosili přívěsky pro štěstí a amulety se symboly bohů.

- ***Faraonové***

považováni za syny boha slunce nebo za jeho ztělesnění;

ochránkyně faraonů – **Vedžo** – kobra;

hrobky – pyramidy – tvar připomínal pahorek, na němž stál bůh slunce při stvoření světa.

Přední Asie

- Většina bohů povstala z moře – bohyně **Tiámat**, a poté stvořili zemi a její obyvatele.

Šamaš – bůh slunce, **Nimmach** – řídila oblasti lidského života, **Ištar** – bohyně války a lásky.

- ***Střídání ročních období:***

přičítáno bojům bohů, kteří se střídali u vlády:

El – otec bohů a prvních lidí, žil u pramene všech řek;

Ašera – Elova žena, bohyně rozmní a úrody, matka dalších 70 bohů, ve starověkém Řecku byla známa jako Afrodíta, jinde jako Ištar;

Baal – vládce nad deštěm a hromem;

Mot – bůh smrti, neplodnosti a sucha.

- ***Uctívání bohů:***

v centru města chrám – ***zikkurat*** – velké stupňovité stavby z hlíněných cihel, na vrcholu věže byla malá svatyně – příbytek boha, po stranách vedly schody – ***schody do nebe***.

Strom života – halucinogenní nápoj ze stromu haoma, lidé věřili, že jim zajistí zdraví, plodnost a nesmrtelnost.

Řecko

- **Titáni** – obří bytosti;

Gáia – bohyně země, stvořila moře a hory, porodila boha oblohy **Urana**, oba byli rodiči Titánů, **Rhea** a **Kronos** – rodiče olympských bohů, **Prométheus** – vymodeloval lidi z hlíny nebo je stvořil nejvyšší bůh **Zeus**.

- **Olympané** – Zeus (nejvyšší bůh, vládce oblohy) a dalších 12 bohů, žili na vrcholu nejvyšší hory Řecka **Olympu**;

Poseidon (moře), **Hádes** (podsvětí), **Afrodita** (láska), **Hefaistos** (řemesla), **Áres** (válka).

- **Uctívání bohů:**

chrámy - před chrám přinášeli oběti a nabízeli jim víno jako úlitbu;

věštírny – lidé žádali bohy o pomoc a radu, božstvo odpovídalo ústy kněžích, nejčastěji se jednalo o tzv. Pýthie, **Apollón** (slunce, ochránce věštců);

slavnosti - oslavy bohů, sestávaly se ze svátečního průvodu a velkého obětního obřadu, součástí byly i atletické závody a soutěže mezi básníky, pěveckými sbory a herci na počest bohů.

Řím

- většinu bohů převzali od Řeků a přejmenovali je – Zeus = **Jupiter**, Poseidon = **Neptun**, Afrodita = **Venuše**, Áres = **Mars**;
- původní bozi – Janus – ochránce dveří a bran, Mithra – ochránce vojáků.
- **Uctívání bohů:**
obdobu Řecka, domácí oltáře;
císař – syn boží, mnozí císaři prohlášeni po smrti za bohy.

Seveřané

- severské kmeny připisovaly největší význam válečnictví, proto všichni bohové byli válečníci;
- lidé pravidelně pořádali sezónní slavnosti, které měly zajistit dostatečnou úrodu a zásobu potravin;
- lidé věřili, že jejich duchovní vůdci dokáží za pomoci speciálních rituálů předvídat budoucnost.
- **Stvoření světa:**

bozi-stvořitelé **Odin**, **Vili**, **Vé** bojovali s krutým obrem **Ymirem**, když ho porazili, tak z jeho těla vytvořili svět. Ze dvou klad stvořili první lidi, muže **Aska** a ženu **Emblu**.

- **Bohové a bohyně:**

žili v **Ásgardu**;

každý z bohů ovládal některou přírodní sílu, k nejoblíbenějším patřil **Tór** (bůh hromu), **Odin** (bůh války), **Freyr** (bůh hojnosti), **Freyja** (bohyně plodnosti).

- **Strom světa - Yggdrasil:**

obrovský jasan;

představa severského vesmíru;

nejvýše země bohů – **Ásgard** propojená mostem – **Bifröst** se zemí lidí – **Midgard**, pod zemí mezi kořeny země mrtvých, obrů – **Hel**, kterému vládla bohyně **Hel**, které sloužili mrtví a různé příšery.

- **Posmrtný život:**

temná říše podsvětí Hel, kam odchází většina mrtvých;

hrdinové, kteří padli v boji odcházejí do **Valhaly** – slavnostní síň boha Odina, která je považována za ráj válečníků. Zde se dále cvičili v boji a připravovali se na **Ragnarök** – velká bitva na konci světa.

- **Ragnarök - Soumrak bohů:**

boj bohů s obry a mrtvými;

zahyne většina původních bohů, ti, kteří přežijou budou vládnout novému věku, v němž nebude zlo; přežijí jen dva lidé, z nichž vzejde nové lidské pokolení.

Keltové

- uctívali řadu bohů, ale jejich náboženství známe díky rukopisům Řeků a Římanů.

- **Svátky:**

Beltain – svátek jara (30. dubna), **Lugnasad** – srpen (dožínky), **Imbolc** – svátek světél (2. únor), **Samhain** – novoroční svátek přelom října a listopadu.

- **Bohové:**

Sucellus – bůh jara, král bohů, velkým kladivem probouzel k životu vegetaci;

Epona – bohyně koní, spojována s vodou a plodností;

Brigita – bohyně domácího krbu, patronka Irska;

Taranis – bůh hromu,

Belanus – bůh ohně a světla, který měl léčitelskou moc;

Lug – bůh slunce, ochránce řemeslníků a umělců.

- **Posvátná místa:**

uctívali místa, která spojovali s bohy – stromy, jazera, řeky, kopce;

posvátný strom – dub;

posvátná rostlina - jmelí.

- **Druidové:**

řídili náboženský život;

učení předávali ústním podáním;

vedli obětní rituály, udíleli rady v oblasti válečnictví, předpovídali, kdy je doba k setí, vyhnání stád, vyznali se v léčitelství, působili jako soudci.